

Kapitali 6. NAPPAATIT TUNILLAASSUUTTUT

Kapitali una 2014-imi 2015-imilu nappaatinut tuniluuttunut nalunaarutigineqartunut tunngavoq.

Nerisatigut ulorianaatilimmik toqunartunneq/Botulisme

2014-imi ataaseq Botulisme-mik nappaateqartut nalunaarutigineqarpoq. Tamatumani tappiorannartut puisip neqaanit mikiarsikkameersuullutik.

Meeqqat nappaataat

2014-imi nalunaaruteqartoqanngilaq 2015-imili ilummoornermik nappaatilik ataaseq nalunaarutigineqarpoq. Meeraq taanna akiuussutissinneqarsimannngilaq.

Clostridium difficile, C.diff.

2014-imi 15-it 2015-imilu 14-it tappiorannartunik C.difficile-nik tunillatsissimasut nalunaarutigineqarput. C.diff. sivirusumik timmissutaasarpoq avatangiisinilu sivirusumik uumasinnaangorluni illersuuteqalersinnaal-luni. Illersuutai sulisut, avatangiisit mingutsinneqarsimasut attukkat napparsimasullu assaat aqutugalugit siaruaassinnaapput, kingornalu tappiorannartut bakteerissatut uumassusinillutik inunnet sanngiillisi-masunut navianaatilimmik nappaateqalersitsinnaallutik. Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaanut Dronning Ingridip Napparsimmavissuani qitiusumik aaviisarfimmi paasissutissat tunngaviunerat oqaatigi-neqassaaq.

ESBL

Tappiorannartunik ESBL-iliortunik tunillatsissimasut (Extended Spectrum Beta-Lactamase) 2014-imi arfinillit 2015-imilu 23-it nalunaarutigineqarput.

ESBL tappiorannartuupput antibiotikat sunniutaannik aserorterisumik enzymiliortut. Taamaalillutik tappioran-nartut bakteerissat nalinginnaasumik nakorsartinnissamut akiuussinnaalersarput. Tappiorannartut tuniluuti-asuupput ajornartorsiutaanerallu Kalaallit Nunaanni, Qallunaat Nunaanni nunanilu allani annertusiartuinnaar-poq. Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaanut Dronning Ingridip Napparsimmavissuani qitiusumik aaviisarfimmi paasissutissat tunngaviunerat oqaatigineqassaaq.

Tingukkat aseruuttoorneq/tingulluut Hepatitis

2014-imi tingulluummik Hepatitis B-mik tunillatsissimasut arfineq marluk Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nalunaarutigineqarput 2015-imilu nalunaaruteqartoqarani.

Tamanna nappaatillit amerlassusaannik takutitsisuunani nalunaarutigineqartuinnaat amerlassusaanik takutitsisuunera oqaatigineqassaaq.

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq/aap meningokok-inik tappiorannartoqalernera

2014-imi taama nappaateqalersimasoq ataaseq nalunaarutigineqarpoq.

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq/aap haemophilus influenzae type B (HIB)-inik tappioran-nartoqalernera

2014-imi 2015-imilu nalunaaruteqartoqanngilaq

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq/aap pneumokok-inik tappiorannartoqalernera

2014-imi pneumokok-inik patiseqartumik nappaatillit arfinillit 2015-imilu qulit nalunaarutigineqartut (aggu-ataarneqarnerat takussutissiani 1 aamma 2-mi takuneqarsinnaavoq).

Tappiorannartunut Pneumokokkinut assigiinngitsunut 13-inut akiuussutissinneqarneq (PCV 13) meeqqanik akiuussutissiisarnermut 2010-mi ilanngunneqarpoq. Meeqqanik akiuussutissiisummi tappiorannartunik ilaasunik patsiseqartumik nappaateqalersimasunik 2012-imiilli nalunaaruteqartoqanngilaq.

Taamatutaaq inersimasut PVC 13-imi akiuussutissiisutiginartumik patsiseqartumik napparsimalersut ikilisimapput. Tamanna akiuussutissinneqartut amerliartornerat ilutigalugu tunillaasinnaasut ikilinerannik (herd immunity), nunani tappiorannartunut Pneumokok-inut assigiinngitsunut 13-inut meeqqanik akiuussutis-siiviusuni takuneqarsimasumittaaq, patsiseqassagunarpoq.

Tamatumali kingorna inersimasuni tappiorannartut immikkoortut allannguuteqarnerat paasineqarpoq taman-nalu malittareqqissaarneqarpoq.

MRSA

2014-imi tappiorannartumik antibiotikanut akiuussinnaasusilimmik Meticillin Resistent Stafylokok Aureus-imik (MRSA) tunillatsissimasut pingasut nalunaarutigineqarput.

Siornatigut tunillatsereersimasumi ataatsimi, angerlarsimaffimmi eqqiluisaarnissaq attavigigisartakkanillu tunillatsissimasinnaasunik misissuineq aallaqqaataaniit aallarteqqinneqarput. Sinneri marluk Danmarkimi Rigshospitalimi uninngasimapput.

2015-imi Meticillin Resistent Stafylokok Aureus-imik (MRSA) tunillatsissimasut arfineq pingasut nalunaaruigineqarput. Taakkunanga ataaseq Danmarkimi Rigshospitalimi uninngasimavoq. Nunarpassuarni tappiorannartunik taakkunanga tunillatsittut amerliartuinnarput, MRSA napparsimmavinnut eqqunneqaqqunagu, nunanit allanit napparsimasut napparsimalissutiginaqulu tunillatsissimasut taamaammallu tunillaasinnaasut nakkutigeqqissaarnissaat pisariaqarpoq. Tappiorannartut antibiotikanut akiuussinnaanngorsimasut inunnut peqqissunut ulorianaateqanngillat, peqqisullu tunillatsissimasut taamaammallu tunillaasinnaasut, tappiorannartunik napparsimasunut allanullu timikkut sanngiissuteqartunut navianaatilimmik nakorsaruminaatsumillu napparsimalersitsisinnaasunik ingerlatitseqqissinnaapput. Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaanut Dronning Ingridip Napparsimmavissuani qitiusumik aaviisarfimmi paasissutissat tunngaviunerat oqaatigineqassaaq.

Perlerorneq

2014-imi 2015-imilu nalunaaruteqartoqanngilaq.

Gonorré

2014-imi gonorré-mik tunillatsittut 1.532 -iusut suli amerlapput amerliartorlutillu. Assersuutitut 2013-imi 1.273-it nalunaarutigineqarput. Tunillatsikkajunnerusut tunillatsissimasut 58 %-ii tassaaput 25-it inorlugit ukiullit (titartaganngorlugu takussutissiaq 1). Nappaatip atugaanera ass. Danmarkimut sanilliullugu annertuneroqaaq. Tunillatsittuni arnat angutillu amerlaqatigiingajapput. Arnalli inuusunnerit tunillatsikkajunnerupput (ataani takussutissiaq 3 takuuk).

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaanut Dronning Ingridip Napparsimmavissuani qitiusumik aaviisarfimmi paasissutissat tunngaviunerat oqaatigineqassaaq.

Syfilis

Ukiorpanni syfilis-imik tunillatsissimasut agguaqatigiissillugit ukiumut ataaseq nalunaarutaasarsimagaluaq ukiullu pingasut nalunaaruteqartoqarsimanngitsoq, kingumut nunatsinni syfilis tuniluutilerpoq, 2012-imilu decembarimiit syfilis-imik tunillatsissimasut immikkut tamarmik nalunaarutigineqartartussanngorput. 2014-imi 52-it nalunaarutigineqarput. Nuummi Sisimiuni Tasiilamilu nappaat tuniluunneruvoq, illoqarfinnili amerlanerit tunullatsittoqarsimalluni. 2014-imi arnat angutillu tunillatsissimasut amerlassusaat assigiinngissuteqarpoq, tunillatsissimasuni angutit 32-iullutik arnallu 20-iullutik Arnat angutinit nukarliulaartarput amerlanerit 15-it 29-illu akornannik ukioqarlutik angutilli amerlanersaat 20-it 39-illu akornanni ukioqarlutik.

2015-imi 55-it tunillatsissimasut nalunaarutigineqartut amerlanersaat Nuummeersuullutik, Sisimiunersuullutillu Tasiilameersuupputtaaq, angutit 26-iullutik arnallu angutinit inuusunnerusuttaaq 29-iullutik. (Titartaganngorlugu takussutissiaq 2 aamma 3).

Nappaatip tuniluutilertuleraluarnera unikaallattutut isikkoqarpoq. Taamaattoq tunillatsissimasutut nalunaarutigineqartut suli ernumanaatilimmik amerlassuseqarput.

Syfilis-ip siaruaanera ernumanaateqarpoq. Taamaammatt isumannaatsumik usuup puua atorlugu atoqatigiittarnissamik oqariartuut pingaaruteqarpoq.

Qaammasaarnermik annertusaaneq paasititsiniaanerillu sunniuteqarsimanerat ukimi tulluuttumi takuneqarsinnaajumaarpoq.

Chlamydia

2013-imut 3.253-inut sanilliullugit 2014-imi 6 %-imik amerleriaateqarlutik 3.456-it chlamydiamik tunillatsissimasutut nalunaarutigineqarput (Takussutissiaq 4). Chlamydia mannessap aqquataagut naartulersoortarnermut, naartusinnaajunnaarnermut, kissaatiginngisamillu meerartaarsinnaannginnermut patsisaasut pingaarnersaraat. Tunillatsittuni arnat amerlanerullutik 2136-iupput (38%) angutit 1.320-iullutik. Arnani tunillatsissimasuni 15-iniit 25-inut ukiullit amerlanerpaapput (Titartaganngorlugu tak. 4 & 5)

Nappaat ersiuteqarajuttuunngilaq, arnanilu paasineqarajunneruneranut, naartunermut erninermullu atatillugu misissortikulaarneruneq patsisaavoq.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaanut Dronning Ingridip Napparsimmavissuani qitiusumik aaviisarfimmi paasissutissat tunngaviunerat oqaatigineqassaaq.

HIV aamma AIDS

Kalaallit Nunaanni HIV-mik tunillatsittoqaqqaarneraniit maanna HIV ukiut 30-it sinnerlugit qaangiupput. Tamanna nappaatip ilisimaneqalerneraniit ukiut ikittunnguit qaangiunneranni pivoq. 2015 pallillugu inuit 173-it Kalaallit Nunaanni HIV-mik tunillatsissimapput (Titartaganngorlugu takussutissiaq 9).

Ukiut tamaasa HIV-mik tunillatsittoqartarpoq. 2014-imi HIV-mik tunillatsissimasut marluk 2015-imilu tallimat nalunaarutigineqarput. Tunillatsissimasuni arnanut sanilliullugit (38%) angutit amerlanerupput (62 %) (Titartaganngorlugu takussutissiaq 10).

HIV-mik tunillatsissimasut amerlanersaat utoqqasaajunerusimapput. Agguaqatigiissillugilli 2014-imi ukiui 59-iniit 2015-imi 30-inut apparsimapput (Titartaganngorlugu takussutissiaq 11).

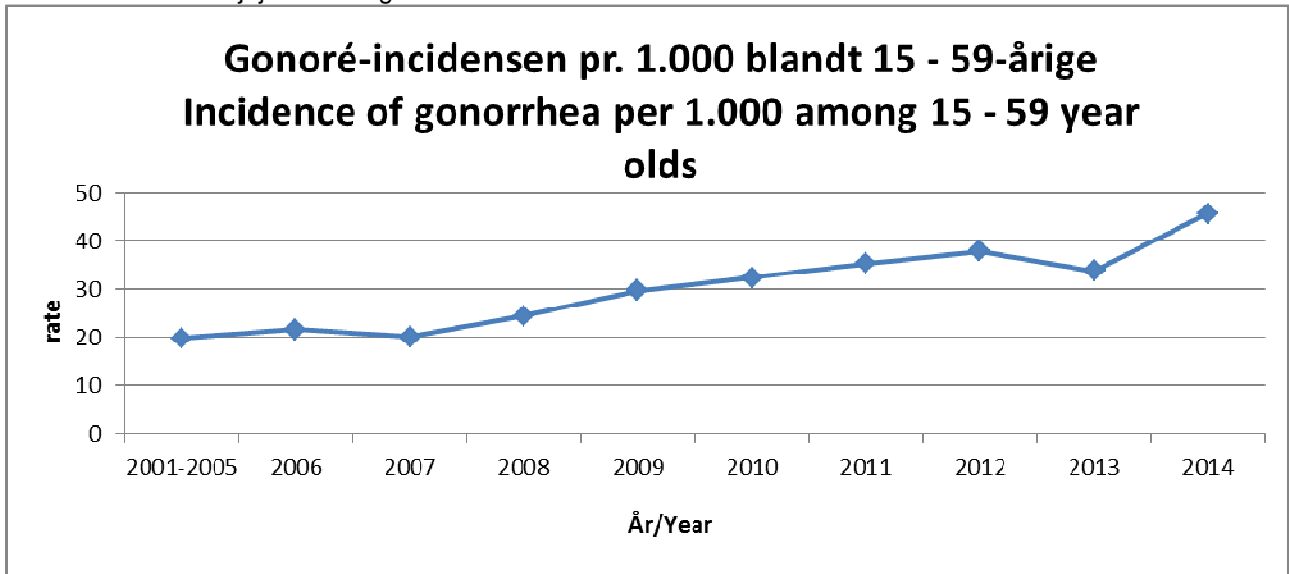
Taamaamat inuusuttut akornanni HIV-mik tunillatsittoqarsimanera ernumanaateqarpoq, tamatuma HIV-ip inuusunnerni siaruaatilersinnaanera navianaateqalersippaa.

Takussutissiaq 1	2014-imi Kalaallit Nunaanni tappiorannartunik Pneumokok-inik tunillatsissimasut	
	Ukiui	Tappiorannartut immikkoorutaat (Serotype)
Aaversinnikkut paasisat	44	1
Qiteraliisa ernganik misissuinikkut paasisat	58	20
Aaversinnikkut paasisat	52	15C
Aaversinnikkut paasisat	79	22F
Aaversinnikkut paasisat	38	1
Aaversinnikkut paasisat	63	9N
Ukiui agguaqatigiissillugit	55,6	

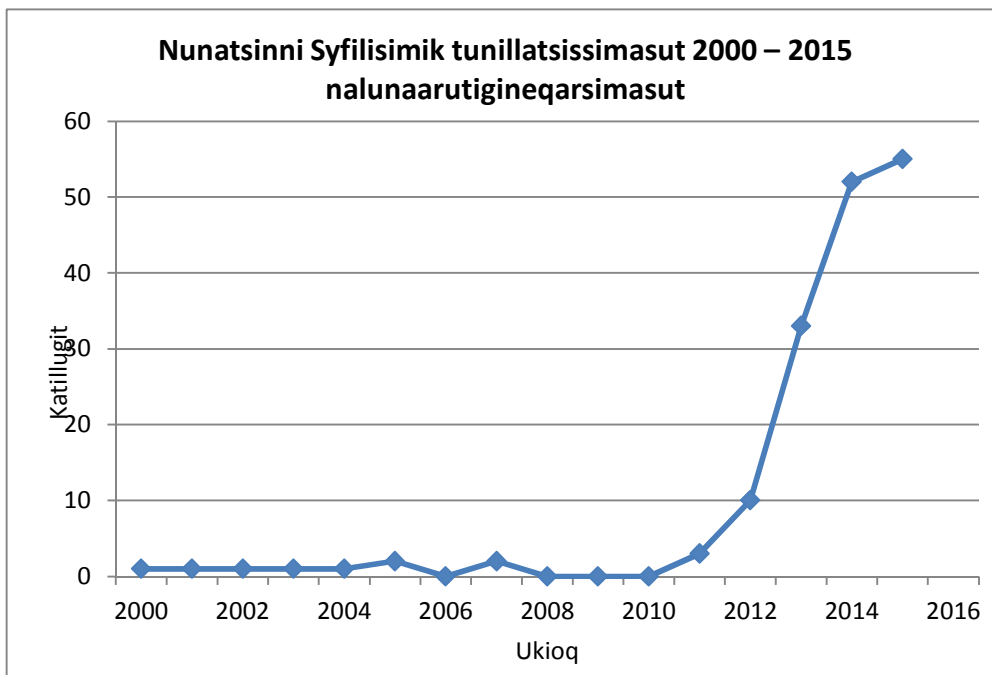
Takussutissiaq 2	2015-imi Kalaallit Nunaanni tappiorannartunik Pneumokok-inik tunillatsissimasut	
	Ukiui	Tappiorannartut immikkoorutaat (Serotype)
Aaversinnikkut paasisat	69	16F
Aaversinnikkut paasisat	38	10A
Aaversinnikkut paasisat	73	9N
Aaversinnikkut paasisat	49	22F
Aaversinnikkut paasisat	60	22F
Aaversinnikkut paasisat/qiteraliup ernganiit misissuinikkut paasisat	60	12F
Aaversinnikkut paasisat	61	9N
Aaversinnikkut paasisat	63	22F
Aaversinnikkut paasisat	44	9N
Qiteraliisa ernganik misissuinikkut paasisat	60	llisimaneqanngilaq
Ukiui agguaqatigiissillugit	57,7	

Takussutissiaq 3	2014-imi Kalaallit Nunaanni Gonoré-mik tunillatsissimasut suaassusaanut ukiuinullu agguataarneqarnerat						
	Suiaassusaat/ukiui	<1	1-14	15-19	20-24	25-29	>30
♂	0	5	120	215	164	198	702
♀	0	22	301	221	155	131	830

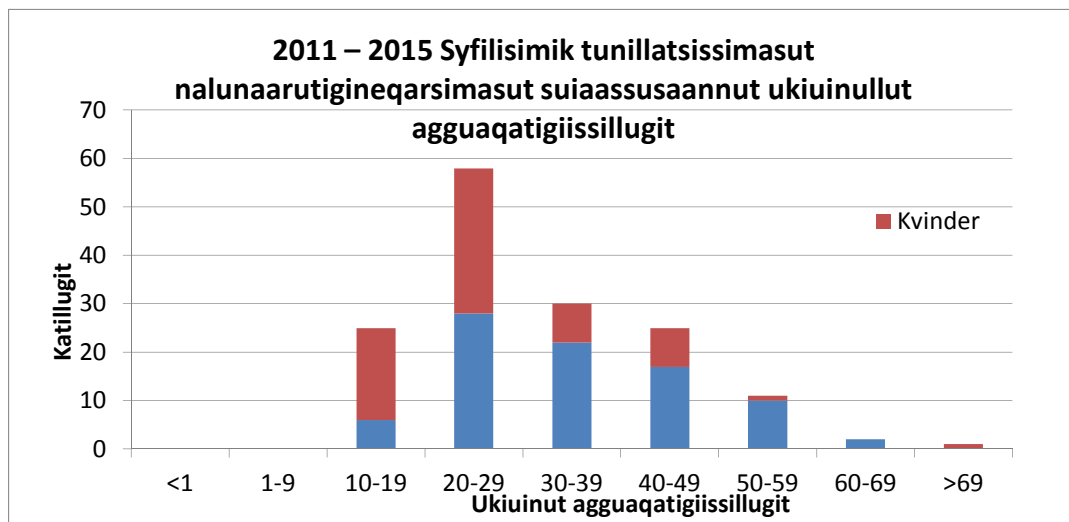
Titartagangorlugu takussutissiaq 1. Gonorémik tunillatsissimasut 1.000-iugaangata 15 - 59-inik akornanni ukiullit kajujumissarlugit

Titartagangorlugu takussutissiaq 2

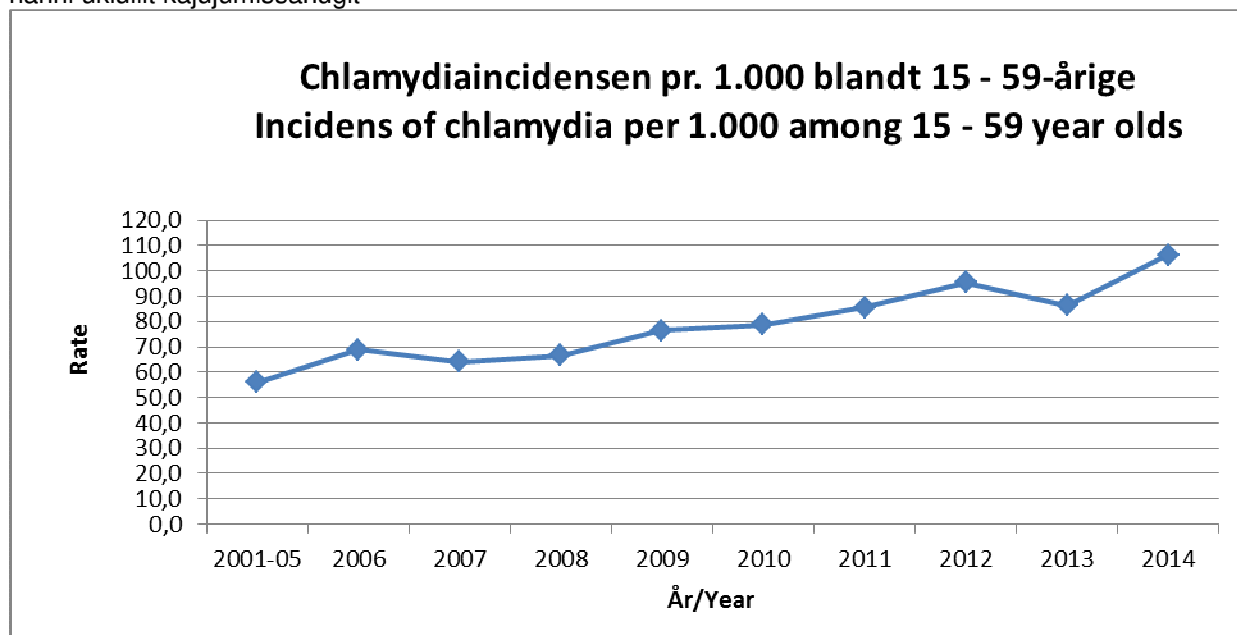

Titartagangorlugu takussutissiaq 3

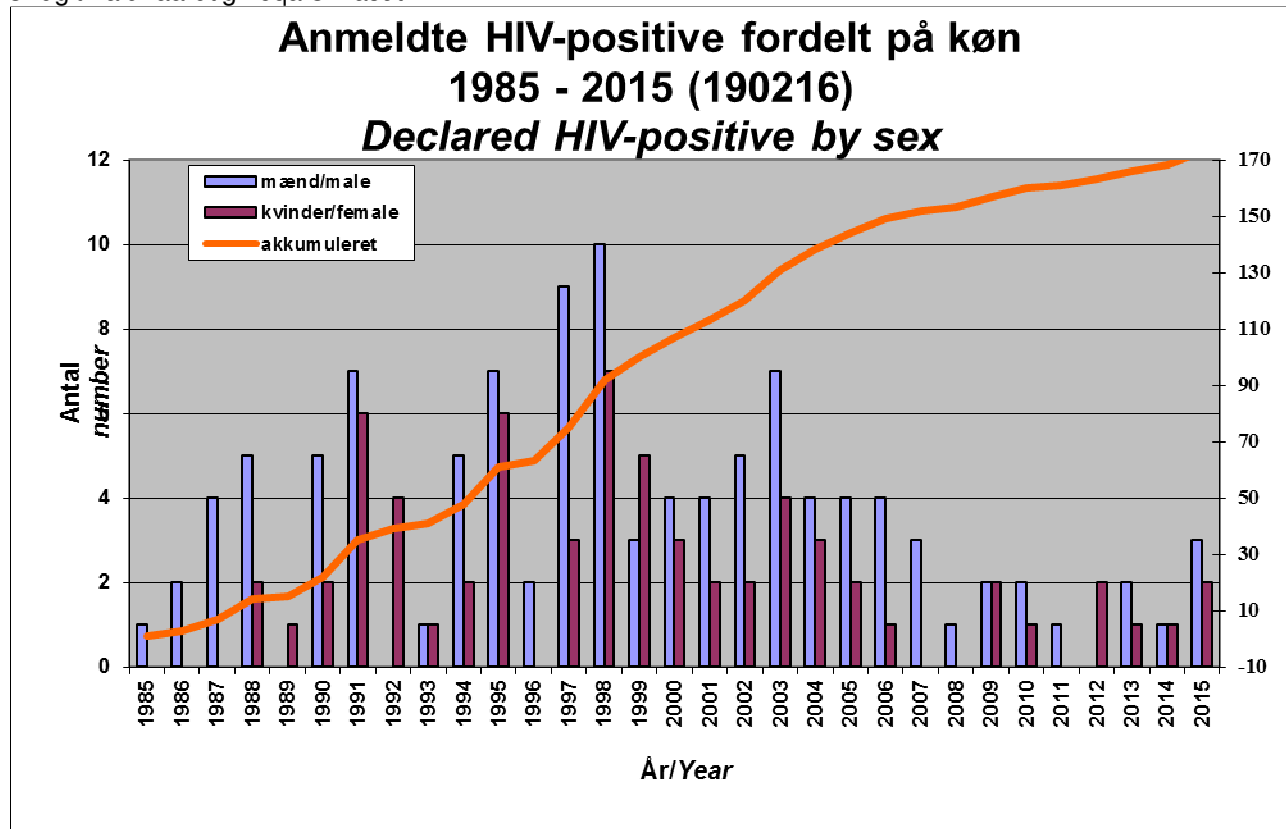

Takussutissiaq 4	2014-imi Kalaallit Nunaanni chlamydiamik tunillatsissimasut ukiuinut suaassusaannullu agguataarneqarnerat						Katillugit
	Ukiui/suaassusaat	<1	1-14	15-19	20-24	25-29	
♂	1	3	299	457	268	292	1320
♀	0	51	898	608	298	281	2136

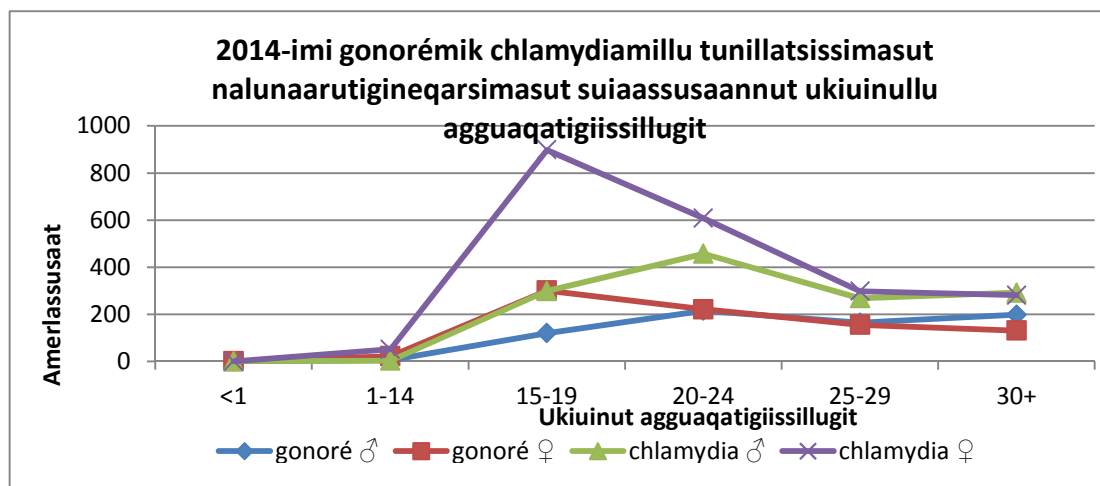
Titartagangorlugu takussutissiaq 4. Chlamydiamik tunillatsissimasut 1.000-iugaangata 15 - 59-inik akornanni ukiullit kajujumissarlugit

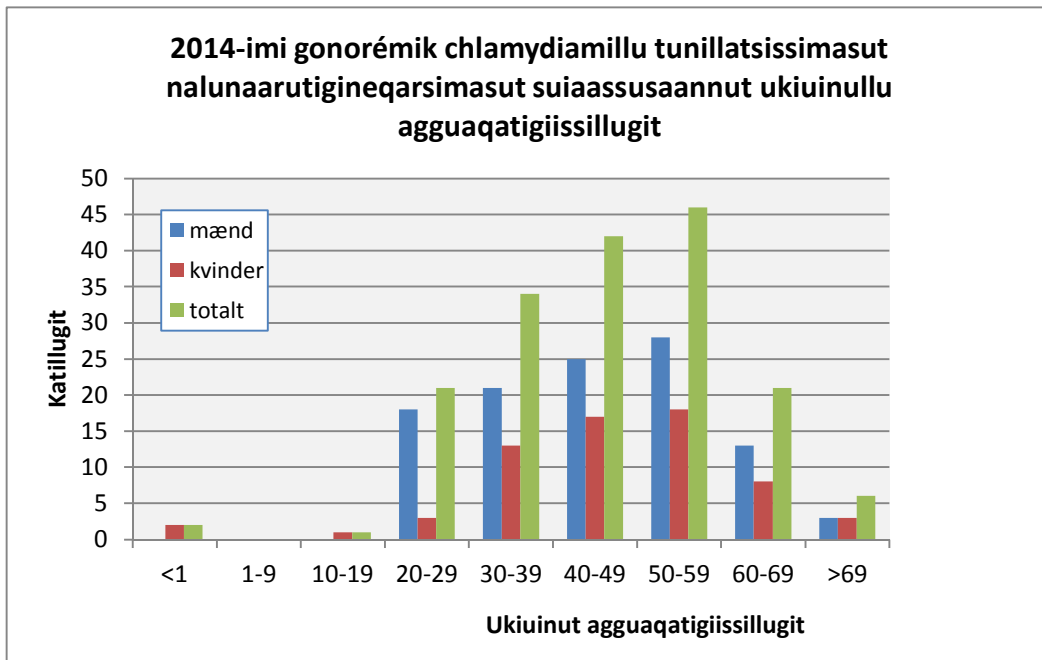
Titartagangorlugu takussutissiaq 5. 1985-2015 HIV-imik tunillatsissimasut suaassutsimut agguaqatigiisillugit nalunaarutigineqarsimasut

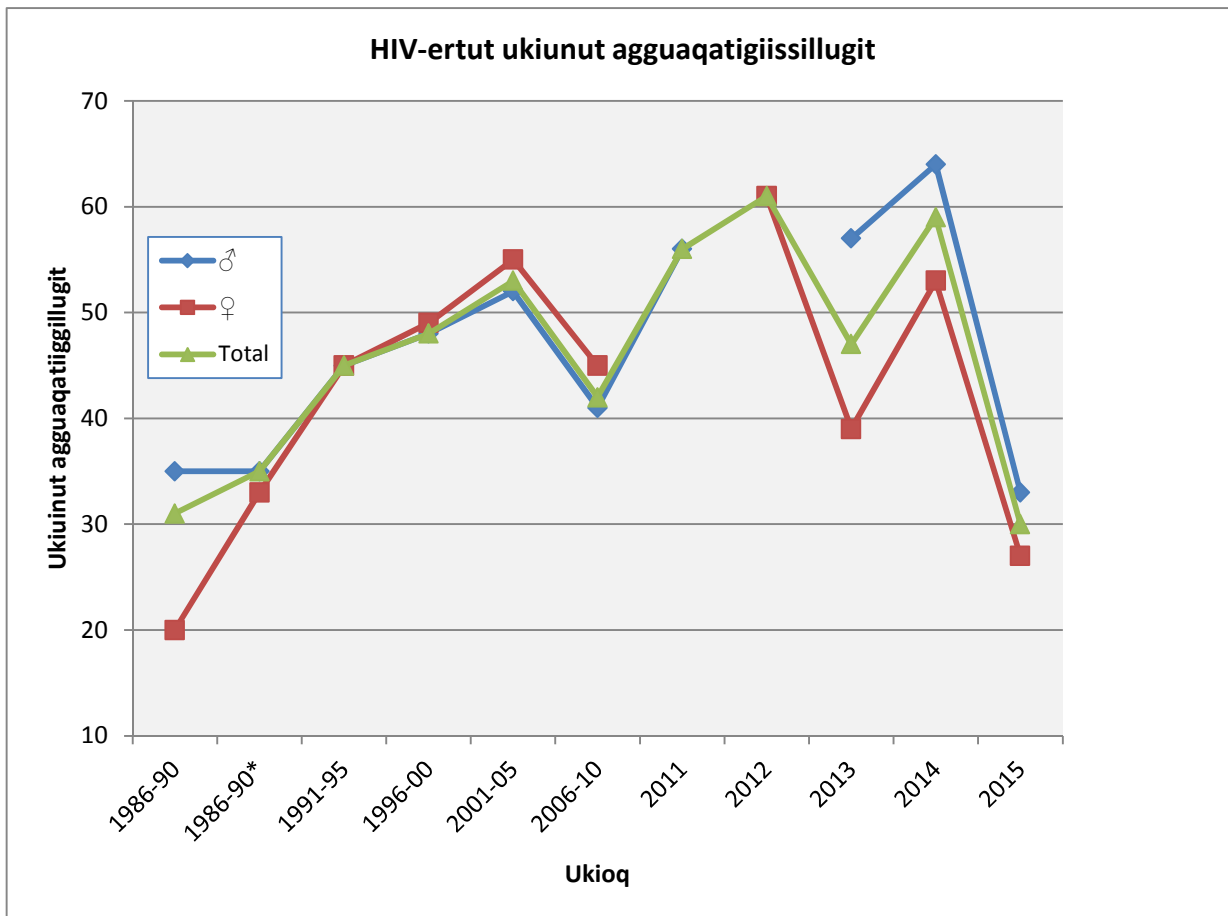
Titartagangorlugu takussutissiaq 6

Titartaganngorlugu takussutissiaq 7

Titartaganngorlugu takussutissiaq 8

* Meeqqat marluk sulii ukioqanngitsut ilanngunneqanngillat